

Elżbieta Kempisty, Hanna Więckowska

Sośnia, pow. Grajewo. Stanowisko 1
"Michałów". Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 4, 33-35

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadzone metodą przekopów kontrolnych objęły obszar 14 arów. Łączna długość wykonanych przekopów wyniosła 222 m, przy szerokości 2 m. Po zaobserwowaniu charakteru i rozmieszczenia występujących obiektów wykopy rozszerzono o powierzchnię 407 m². Na takim obszarze odsłonięto wszystkie obiekty archeologiczne, eksplorując wybrane z nich.

W wyniku tegorocznych prac, stwierdzono 3 rodzaje obiektów archeologicznych występujących na stanowisku:

1. Owalne szyby kopalniane, o szerokości w części górnej około 5—8 m i głębokości dochodzącej do około 4,5 m. Szybów pewnych odkryto pięć, zaś w kilku innych przypadkach, przypuszczalnych szybów nie zdołano już zweryfikować. Szyby drążono przez warstwę lessu, by dotrzeć do gliny zwietrzelistkowej zasobnej w konkrety surowca krzemienno-żelaznego. W jednym z szybów odkryto niezawalone wyrobisko.
2. Powierzchniowe pracownie nakopalniane, których pozostałości występują w postaci tzw. „krzemienisk” — tj. zwartych płaszczyzn składających się z krzemienno-żelaznych pozostałości poprodukcyjnych.
3. Jamy o charakterze pracownianym z pozostałościami palenisk.

Zabezpieczono 60 skrzyń i około 200 pudełek materiału krzemienno-żelaznego, co stanowi tylko niewielką część materiału z odkrytych szybów, jam i krzemienisk. W chwili obecnej badany obszar jest już całkowicie zniszczony przez budowaną drogę.

Stanowisko stwarza duże możliwości poznawcze z zakresu studiów nad neolitycznym górnictwem krzemienia, technologią wytwórczości krzemienno-żelaznej, wiedzą i aspektami społeczno-gospodarczymi życia społeczności neolitycznych. Odkryta kopalnia rozciąga się na obszar w sąsiedztwie zniszczonego wykopem drogowym. Umożliwia to dalsze badania, wymagające znacznych nakładów finansowych.

SOŚNIA, pow. Grajewo

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku

Stanowisko 1 „Michałów”

Stanowisko 2

Badania prowadziły mgr Elżbieta Kempisty i dr Hanna Więkowska. Finansował Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku. Drugi sezon badań. Stanowisko wydymowe-bagiennie z okresu mezolitu i neolitu (najliczniejsze zabytki tzw. kultury ceramiki grzebykowej).

Stanowisko 1 „Michałów”

Wyspa piaszczysta otoczona zatorfionymi łąkami. Badania są kontynuacją prac rozpoczętych w 1966 r. (Zakład Paleolitu IHKM), w czasie trwania których uzyskano materiał mezolityczny, neolityczny i wczesnobrązowy. Brak było podstaw (m. in. nieczytelna planigrafia) do rozbicia materiału krzemienego na poszczególne kultury.

Prace miały na celu z jednej strony uzyskanie podstaw do wspomnianego rozdzielenia, z drugiej — zbadanie najdalszego zasięgu występowania zabytków i kontaktu wyspy z torfem. Eksplorację przeprowadzono, w nawiązaniu do północnej i wschodniej ściany wykopu I/66, systemem rowów sondażowych w kierunku północnym i północno-zachodnim, wschodnim i południowym. Przebadano powierzchnię 142 m². Stwierdzono zanikanie zabytków w miarę posuwania się w kierunku północnym (row sondażowy 2 i 3), występowanie zabytków w kierunku wschodnim do obecnej krawędzi wyspy oraz ich zaleganie pod górną warstwą torfu (row sondażowy 1) oraz powiększające się zagęszczenie zabytków w miarę posuwania się w kierunku południowym (row sondażowy 4). Jednocześnie stwierdzono brak skupień zabytków, charakterystycznych dla mezolitu, natomiast równomierne, niezbyt gęste rozproszenie tychże na dużej przestrzeni, co jest dodatkowym argumentem za neolitycznym charakterem stanowiska. Bardzo ważne wyniki uzyskano w wykopie wschodnim. Analiza geologiczna profilu wykazała istnienie tu w okresie zasiedlenia wyspy zbiornika wody, do którego dostały się, zmyte z partii wyższych, ceramika, wyroby krzemienne, kości zwierzęce i węgle drzewne. Pobrano próby do analiz palynologicznych i na C¹⁴).

Reasumując, badania stanowiska 1 dostarczyły:

1. Podstaw do rozdzielenia materiałów krzemienych mezolitycznych i neolitycznych, i po raz pierwszy powiązania ceramicznych materiałów kultury ceramiki grzebykowej z materiałem krzemienym, należącym do niej.
2. Materiałów do datowania warstw związanych z zabytkami neolitycznymi.
3. Danych do rekonstrukcji środowiska geograficznego.

Stanowisko 2.

Założono dwa rowy sondażowe na sąsiedniej wyspie piaszczystej zwanej Gównów. Stwierdzono występowanie dość licznych zabytków (krzemienie i ceramika) na wtórnym złożu — górne warstwy zostały zniszczone przez deflację. Wstępna analiza materiału wskazuje, że jest to zespół mieszany mezolityczno-neolityczny.

Badania powierzchniowe.

Równoległe z badaniami wykopaliskowymi przeprowadzono na krawędzi tarasu wydmorego i na następujących wyspach, badania zwiadowcze: Ostrów 1 i 2, Jerasów 1 i 2, Wysokie, Brzozowe, Moczyska, Łosiowa Góra, i odkryto kilka nowych stanowisk.

STRACHÓW, pow. Wrocław

Muzeum Ślązańskie w Sobótce

Badania prowadziły mgr Halina Gosławska i mgr Elżbieta Noworyta. Finansował WKZ we Wrocławiu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko neolityczne (kultura pucharów lejkowatych) i osada wielokulturowa (osadnictwo z okresu halsztackiego).

Stanowisko znajduje się w odległości 800 m na północ od wsi Strachów i 200 m na wschód od drogi z Rogowa Sobóckiego do Kunowa.

W bieżącym sezonie przebadano obszar o łącznej powierzchni 1,5 ara. W wyniku eksploracji odkryto niemal całkowicie zniszczony grób szkieletowy kultury pucharów lejkowatych oraz obiekty osadnicze z okresu halsztackiego. Wśród tych ostatnich dwa miały charakter mieszkalny:

- 1) dom słupowy o kształcie w przybliżeniu prostokątnym, wymiarach 7,5 m x 5,5 m,
- 2) półziemianka z paleniskiem, częściowo zniszczona na skutek eksploatacji piasku.

Oprócz obiektów mieszkalnych natrafiono na cztery jamy zasobowe i sześć o funkcji nieokreślonej.

Inwentarz ruchomy z osady stanowiły: ceramika o dużej różnorodności form, jeden żelazny grociek i wydobyty w całości z półziemianki kłos zboża.

Badania powinny być kontynuowane.

ŚWIECIECHÓW-LASEK
pow. Kraśnik

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził mgr Bogdan Balcer. Finansowało PMA. Drugi sezon badań. Kopalnia krzemienia z epoki kamienia i z wcześniejszej epoki brązu.

Celem dalszego rozpoznania terenu kopalni wytyczono pięć wykopów sondażowych o łącznej długości 110 m i szerokości 1,5 m. Rozlokowano je w dwóch rejonach stanowiska oddalonych około 250 m, położonych w gór-